

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 3. De feudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

sentu domini impensa facta sunt, ad dominum integrè pertinent. Eo fine enim colono fundus, & agri committuntur, ut meliores cultura fiant, fructus emphyteuta in rem suam colligat, rem verò meliorem domino post elapsum terminum restituat. *l. 2. C. de iure emphyteu. l. si vero quis. de alien. & emph. Full. l. cit. num. 152. Azor Tom. 111. l. 10. c. 12. Q. 1. & sequ.*

X. Emphyteusis tribus modis finitur 1. culpa emphyteutæ, qui pacta violat, alienando, vel corrumpendo rem cõcessam. 2. elapso tempore, de quo conuenerat. 3. extincta familia seu generatione, pro qua constituta emphyteusis erat. Neque finitam semel elocare iterum cogitur dominus: si tamen voluerit, præferendum putant priorem colonam, hæredes, & consanguineos ipsius, id quæ tam in ecclesiastica quàm laica emphyteusi. *Az. l. cit. c. 13. q. 2. clar. q. 43. Trent. Vol. 1. Disp. 19. Silvest. n. 11. Armilla n. 18. Farinac. P. 7. tit. de finit. q. 175.*

§. III.

De Fendo.

Fendum est *Contractus, quo res immobilis conceditur alicui, quoad dominium utile, pro fidelitate & seruitio personali exhibendo, retenta proprietate. Valer. l. 3. tit. 20. Dicitur 1. Contractus, eo sensu quo Emphyteusis, onerosus scilicet, & nominatus, 2. quo res immobilis conceditur, cuiusmodi est regnum, provincia, urbs, pagus, castrum, & similia, 3. pro fidelitate, & obsequio personali, per quod potissime ab emphyteusi distinguitur, 4. retenta proprietate, ab eo scilicet, qui conce-*

dit feudum. Ipse enim dominium utile feudatario, seu vasallo, & possessionem naturalem tradit; Sibi verò proprietatem, & possessionem civilem retinet. *Less. c. 24. D. 1. Alvarotus in Proem. Iul. Clarus. §. Emphyt. c. 1. Layman l. 3. Tract. 4. c. 24. num. 1.*

II. Dividitur 1. in feudum ecclesiasticum, & sæculare. *Ecclesiasticum* dicitur, vel quod Ecclesia dat alicui, vel quod ab alio accipit, vel quod clerico datur. *Sæculare* quod à principe, vel alio quovis civili homine accipitur.

2. Aliud est *reale*, aliud *personale*. *Reale* feudum regulariter est transitorium tam respectu domini, quàm respectu Vasalli. Quilibet enim prospicere hæredibus suis præsumitur. *l. pactum. ff. de probationib. Feudum personale* dicitur, vel quia non porrigitur ad hæredes, accipientis, quamvis illius, qui dat, hæredes teneantur: vel quia neque ad dantis, neque accipientis hæredes derivatur. *Silvest. V. Feudum. num. 3.*

3. Aliud feudum est antiquum, & paternum, aliud verò novum. Feudum antiquum censetur, quod maiores alicuius agnationis supra quartum gradum habuerunt. Paternum, quod parentes usque ad quartum gradum habuerunt, veluti avus, proavus, abavus, atavus. Novum vero quod caput in persona Vasalli, nec pervenit ad eum ex successione.

4. In propriè & impropriè dictum. Propriè dictum est, quod simpliciter, purè, ac directò conceditur, nulla temporis, aut servitorum determinatione factâ. Impropriè, quod conditionibus, vel obsequiis nominatim definitis est alligatum. *Thales. l. 6. Syntagm. c. 2.*

5. Dividitur præterea in Regale, & non regale, nobile & ignobile, masculinum, & muliebre, nec non aliter atque aliter, quæ quia nostro instituto parum conducunt, omittimus. V. *Ostermann. in Synopsi feudali nu. 10. & sequ. Tholos l. 6. c. 2. & sequ.*

6. In ligium, & non ligium. Ligium dicitur cum quis in feudo iurat se domino futurum fidelem contra quemlibet nullo excepto. Non ligium, quando excipitur supremus dominus *Barb. in Clement. Pastorialis desent. & re iudic.*

7. Dividitur in Francum, & non Francum. Francum dicitur, in quo duo concurrunt. Primum, quod in investitura expresse dicatur, quod sit Francum: Alterum, quod investitus non teneatur, nisi ad servitia, quæ sunt expressa in investitura. *Ita clarus. q. 12.* Alii Francum feudum appellant, in quo non est præstanda aliqua fidelitas; vel quando proprietas est infeudata

8. Denique aliud Feudum est simpliciter hereditarium, aliud simpliciter ex pacto & providentia, aliud ex utroque mixtum. Feudum simpliciter hereditarium est, quod per se, & natura sua transit ad quoscunque hæredes, etiam extraneos. Feudum ex pacto, & providentia: quod conceditur pro te, & filiis tuis, nulla hæredum facta mentione. Providentia autem duplex est, alia legis, alia hominis. Providentia legis facit, ut feudum non transeat, nisi ad descendentes masculos, sive hæredes sint, si ve non, exclusis omnibus extraneis, Providentia hominis, ut ex tenore ipsius investiture vocentur expressè soli descendentes ipsius recipientis. Mixtum denique cõsetur, quod datur pro te, & filiis, ac hæredibus. Sic enim de utroque participat, hæ-

reditatio scilicet, & providentiali. *Jul. clar. §. Feudum q. 9. Franc. Curtius q. 8. Layman lo. cit. Filliut Tract. 36. c. 9. n. 161. & sequ. Angel. V. Feudum n. 1. Selvest. nu. 3. Melonius in Thesauri iuris feud. tra.*

III. Conditione feudi præcipue septem numerantur, iuxta veram interpretationem definitionis n. 1. allatæ. Prima est, ut res quæ in feudum datur, immobilis sit, vel pro immobili habeatur, cuiusmodi sunt iura exigendi annuos redditus, servitutes rerum, vel personarum.

2. Ut dominium proprietatis, & possessio civilis maneat apud feudi auctore, utile vero & possessio naturalis in feudatarium seu Vassallum transferatur.

3. Ut Vassallus non teneatur ad ullam pensionem, nisi feudum mixtum sit, sed tantummodo ad obsequium personale, quando exigetur.

4. Ut non præstito obsequio, ad quod se obligavit, feudo privetur.

5. Ut sine domini voluntate, & consensu non possit alienare feudum.

6. Ut à domino investatur, & accipiat possessionem feudi.

7. Ut neque donare, neque oppignorare aut concedere alteri possit. *Angel. nu. 16. Silv. V. Feudum nu. 2. c. 1. re in quib. causis l. 2. feudor. Azor. 3. l. 10. re. de feudis. 3. Rossella. V. Feudum Taberna eod. Melo. l. cit. n. 7.*

IV. Date possunt, qui bonorum suorum liberam potestatem habent nec ulla lege prohibentur. Quævis enim res ipsa videtur exigere, ut qui feudum concedit, in altiore quodam gradu constitutus sit, cum sibi subditos faciat, *l. feudor. 11. n. 1.* nihilominus consuetudo invaluit, ut ignobiles quoque & plebei bona in feudum dent. *Tiraquell. de Nobilitate c. 7. n. 6. in particu-*

lati dare feudum potest summus Pontifex & quidem res cuiuscunque ecclesie, intellige, nisi aliter conventum sit, consuetudo obster, vel damnum, & preiudicium. Neque enim dominus bonorum ecclesiasticorum (quamvis ita loquantur aliqui apud Fran. Leon. in thes. fori eccl. p. 2. c. 20.) sed administrator est. Alb. Brunus cons. 1. de feud. nu. 32. olim episcopi & Prælati idem poterant. Ostiens. in Sum. tit. de feud. c. 5. nunc autem novum feudum illis facere non licet. c. ult. de feudis. nisi cum illis conditionibus, quas Extrav. Ambrosio de reb. eccl. non alien. Paul. 11. exigit de quo Lesius c. 24. D. 11. & quamvis ea Constitutio quoad pœnas in ea contentas non esset recepta, episcopi tamen, & Abbates, qui vigore literarum Apostolicarum consecrantur, iuramento promittunt, se non alienaturos inconsulto Pontifice possessiones ad mensam suam pertinentes. 3. Dare possunt Duces, Marchiones, & alii illustres viri. l. 1. feud. tit. 1. V. Marchio. quin etiam quilibet patrifamiliee plebeus, & rusticus, modo bona allodialia feudib. habeat. l. 2. feudor. tit. 3. 4. Minor 25. annis curatorem habens novum feudum dare non potest, sed vetus. l. cit. Non enim videtur alienare, qui alienationem veterem renovat. l. 1. §. a. quadructus ff. de aqua quotidiana. Pupillo, furioso, & amentis nulla concessio permittitur. Feminae, & servo permittitur l. 3. feud. tit. 3. §. personam. Az. c. 5. q. 8. Angelus n. 2. & sequi Silv. n. 5. Tirag. lo. cit.

V. Acquiritur feudum tribus modis. 1. Investitura que duplex, Realis, & verbalis seu abusiva. Hæc verbis perficitur, illa traditione & apprehensione possessionis feudi. V. Mynsing. Cent. 4. c. 61. Mol. D.

10 §. Perro. 2. longa possessione, seu prescriptione. 3. successione. Curtius de feud. par. 2. q. 4. Investitura realis pro feudorum varietate varia est: aliquando hasta, aliquando vexillum, vel aliud corporeum Symbolum traditur. Vbi presentia testium requiritur, qui sunt vel pares Curie, id est Vasalli eiusdem domini, qui feudum dat, vel sunt extranei in defectu parium. Clerici sine testibus investiri possunt. Equidem dubitant nonnulli, an testes requirantur solum ad probationem investituræ, an verum etiam ab substantiam: sed communior opinio est ad substantiam necessarios esse, ut colligitur ex l. 2. feud. tit. 32. Hanneonius de V. sib. feudor. c. 41. Duarenus in Comma de consuetudinib. feudor. c. 9. n. 3. Tholos. l. 6. c. 14. Investituram traditio feudi necessario sequitur, prærito prius ab accipiente, iuramento. Unde ius acquisitum non leviter, & absque gravi causa mutandum est. Si contingat unius feudi plures investituras esse inter se pugnantes, prima obtinebit, & præferetur, quia ius illius virtute acquisitum à subsequentibus non tollitur. Quod prescriptionem attinet, in seculari feudo 30. in ecclesiastico 40. in eo, quod contra ecclesiam Romanorum est, 100. annorum spatium requiritur. Mol. D. 71. 72. Silv. V. Prescriptio. De successione, que dicenda occurrunt, nec paucis explicari nec omnino omitti possunt. Pluribus igitur membris, & numeris utemur, necessitati simul, & brevitati consulentes.

VI. Supposito contra, quem olim, hodie feuda realia esse, & successionem admittere, excludendi primò incapes, deinde quisam admittantur, videndum est. Excluduntur, secundum leges, aliquo membro capti, quod videlicet ad præstanda obsequia

obsequia necessarium est. *l. 1. feud. tit. 6.*
 §. *quoniam etiam.* At usu, & consuetudine receptum est ut admittantur, & seruiant per alios, præsertim si feudum paternum est.
 2. Regulariter exclusæ sunt feminae. *l. 1. Feudor. tit. 1. §. hoc autem clarus q. 73.* quod idoneæ non sint ad exhib. obsequium, *Vallens. l. 3. tit. 20. §. 1. num. 3. Tholos. l. 6. c. 12. sed §. 2. restrictiones, & ampliaciones 9. Garzonus ponit Tract. d. feminis ad feudum recipiendis, vel non de quibus V. Filliut. Tr. 36. c. 10. num. 178* qui addet, in omnibus istis casibus semper intelligi feminas succedere deficientibus masculis, nisi aliter pactum sit.

Iam quod seriem ipsam Successiones attinet, & mares, 1. succedunt masculi descendentes in infinitum, cæteris exclusis siue feudum laicum siue ecclesiasticum sit. *Duaren. c. 11. n. 3 l. 1. feud. tit. 1. §. Hoc quoque.*

2. Cum filiis succedunt etiam nepotes, non tamen in capita, sed stirpes. *Iust. de hereditat. qua ab intest. §. cum filius.*

3. Filii naturales non legitimi, & adoptivi non succedunt, nisi aliter conventum sit. *l. 2. feud. tit. 26. §. Naturalis.*

4. Iure Gothico æqualiter succedunt filii legitimi, non habita primogeniti ratione. Aliubi tamen primas obtinet primogenitus. *l. 1. feud. tit. 1.*

5. Filius, qui hæreditatem paternam repudiavit, non permittitur in feudo succedere. *l. 2. feud. tit. 45. & 51.*

6. De ascendentibus dicitur in *l. 2. feud. tit. 50.* in allodialibus bonis quidem succedere, in feudis autem minimè.

7. Aliis deficientibus collaterales succedunt sed agnati tantùm, si feudum paternum sit, & antiquum.

8. Uterini fratres, id est, eadem matre,

sed diverso patre nati in feudis non succedunt. *l. 2. feudor. tit. 12.*

9. Germanus frater, quamvis iure civili præteratur consanguineis, & uterinis, consanguineos seu agnatos nõ excludit. *Bald. l. 2. C. de legit. hered.* Licet enim duæ qualitates concurrant in germano, alterius ratio tamen non habetur in feudis, quia coniunctio per feminas hic non æstimatur. Quod si fratrum filii simul concurrant, admittuntur unà cum patruo ad feudum in stirpes. §. *Hic verò l. 2. feud. tit. 12.*

10. In casibus Gothorum seu Longobardorum leges deficient, secundùm leges Romanorum, & Cælareum iudicabitur. Secundùm cuius dispositionem, quando deficientibus aliis, supersunt filii fratrum in gradu æquali, non in stirpes, sed capita succedunt. *l. Nepotes C. de legit. heredib.* Quod si in dispari gradu sunt, succedunt non in capita, sed stirpes.

11. An qui ex latere veniunt Agnati succedant in infinitum, quemadmodum descendentes, an verò ad certum gradum, & quem illum non satis liquet. In *l. 1. feud. tit. 1.* usque ad fratres patruales tantùm succedere dicitur. Aliubi tamen aliter servari videtur. *V. Claram Q. 79.*

12. De successione extraneorum ex formula investituræ iudicandum est. Nam tribus modis concipi verba possunt, 1. ut detur alicui feudum simpliciter, nulla mentione facta filiorum, & hæredum, & tunc ad extraneos non transfertur, quia stricti iuris est, & extensio privilegiorum odiosa 2. ut detur alicui ita, ut transferre possit, ad quoscunq; voluerit vel expressè nominentur extranei, & dubium non est ad eos porrigi, 3. fieri potest, ut quis accipiat

accipiat feudum sibi & successoribus suis atque heredibus quibuscunque, & non satis liquidum est, an extranei comprehendantur. Baldus non comprehendit vult: aliis verò contrarium placet, quibus libenter subscribo. *Az. III. c. 10. q. 5. Tholos. l. 6. c. 13. Iul. Clarus §. Feudum. q. 9. Hartmanni l. 2. observ. 15. & 16. Silvest. n. 2. Angel. n. 11. Bald. Consil. 265. Fillius c. 10. Mynsing. Centur. 3. c. 93. & 94. Item Deca de 3. Responso Melonius in Thesau. Iur. feud. II. 2.*

VII. Peculiaris difficultas est de Clerico an capax feudi sit? *Hartmannus Pictor in Q. Juris Par. 2. l. 2. cum alius apud Mynsing. Cent. 5. obs. 48.* multis probare dicitur clericum & monachum, etiam non professum à feudis excludi, eam præcipuè ob causam, quòd servitium, & obsequium debitum præstare non possunt. Sed meminisse oportuit per alios præstari posse, neque feminas in univèrsum propterea excludi. Dicendum igitur, si clericus cum feudum apertum est, seu vacat, beneficiatus, vel factò ordine initiatus est, accipere feudum paternum posse, ea lege, ut per alios præstet obsequium debitum. Si verò feudum personale est, nec per alium licet supplere servitium, eoque vacante beneficium aut sacros ordines ultrò suscepit, renunciasse iuri suo præsumitur, & summo vetur, quia per eiusmodi status susceptionem seipsum minus idoneum feudo reddidit. *Clarus q. 78. Zypaus l. 1. de iurisd. c. 30. Az. l. cit. q. 3. Sanch. l. 7. Mor. c. 15. Mynsing. Cent. 5. obs. 48.* De Monachis & professis, eo modo, quo §. *prac. nu. 6.* de emphr. diximus, iudicandum est: feudum transire in monasterium eiusmodi bonorum capax, modò reale sit, & per alios

supplere liceat obsequium. *V. Laym. c. 3. Tr. 4. c. 24. n. 10. Vallens l. 3. st. 20. §. 2. Sanch. l. 7. Mor. c. 15. n. 32. & seq. Silv. n. 10. Roder. l. 9. §. 38. art. 3. Silv. V. Feudum. num. 10. Angel. n. 9.*

VIII. Vassallus absque consensu domini sui, feudum non potest alienare, oppignorare, aut testari de illo: & si fecerit, amittet, sicut etiam amitteret, si negaret. At domino consentiente alienare, & pignori dare potest tam directo domino, quam extraneo *l. 2. feudor. st. 55.* Imò nec in dotè dare. *lib. cit. n. 9. §. donare* Quamvis enim causa dotis sit favorabilis, absque alienatione non fit, quæ generaliter prohibetur. Genero tamen permitti potest, ut durante matrimonio habeat fructus ex re feudali, reservato sibi iure utilis domini. *lib. cit. st. 17. Az. c. 11. q. 5. Silv. nu. 17. Iul. clar. §. Feudum. q. 31. Melon. l. cit. n. 10. & alii DD. communiter.*

IX. Feudum suum in feudum alteri concedere licitum est sub tribus conditionibus. *Prima est,* ut omnis fraus absit. Committitur autem fraus in tali translatione, quando pro investitura pretium exigitur. *l. 2. feud. st. 55. Versic. Callidis. Secunda,* ut detur homini pari gradu, & dignitate ornato ne domini conditio deterior reddatur, quemadmodum fieret, si femine aut potentiori daretur. *Tertia,* ut iisdem pactis, & conditionibus detur, quibus à domino obtentum feudum est. Unde consequitur, quòd dominus feudi, & illum quem immediatè investivit, & ab hoc secundum investitum compellere possit ad obsequium sibi præstandum: immediate primum, eoque mediante alterum interpellando. *Franc. de amicis Tr. de feud. p. 56. Az. l. cit. q. 9. Melon l. cit. st. 4. n. 11.*

X. Feudum tribus modis finitur. *Primò* per delictum Vasalli in dominum suum. *Secundò* propter delictum Vasalli in aliquem alium. *Tertiò* absque omni delicto. *l. 2. feudor. tit. 23. & 24.* Delictum Vasalli in dominum est ingratitude & consistit in decem casibus.

1. Si non petat investituram, aut renovationem; idque intra annum, & diem, computando à die feudi possessionem adeptus est. *Clarus q. 49.*

2. Si dominum in acie periclitantem deserat, vel in prælio vulneratum relinquat. *l. 1. feud. tit. 5.*

3. Si sciens domino insidias parari, non monuerit aut certiores fecerit. *l. 2. feud. tit. 28. §. praterea.*

4. Si uxori domini sui, filia, sorori, nepoti, vel nutui se miscuerit, aut alicuius illarum pudicitiam tentarit, vel cum ea turpiter laferit.

5. Si detulerit dominium apud Iudicem, vel recusaverit etiam ex iusta causa, excepto crimine læsæ maiestatis divinæ, & humanæ.

6. Si absque consensu domini feudum alienarit, & tradiderit.

7. Si filius ipsius, aut domesticus, aut Vasallus dominum offenderit, & admonitus non adducat reum ad petendam veniam.

8. Si contumax sit in dominum, hoc est, vocatus ab eo ad Curiam venire recuset.

9. Si iure feudi abutatur, contra leges, & conventiones.

10. Si domino exigenti obsequium, neget se Vasallum esse. *Isernia in Rubr. Quib. mo. feud. amitt. Angel. num. 19. Silv.*

17. *Melon. l. c. tit. 4.*

Ita in dominum suum Vasallus peccat. In alium delinquitur duobus modis. *Primò* si fratrem suum occiderit. *l. 2. feud. tit. 37.* præsertim si spe totius hæreditatis potiundæ. Hoc enim detestabile habetur. *Secundò* si hominem quemcumque proditoriè occiderit. *l. cit.* Denique sine Vasalli culpa desinit Feudum uno ex 4. hisce modis. 1. elapso tempore, pro quo datum est. 2. renunciatione spontanea. 3. susceptione ordinis sacri in iis, quæ non admittunt operam alienam. 4. præscriptione temporis quantum pro aliis rebus requiritur. *Tobius. l. 6. c. 19.*

QVÆR. An Vasallus delinquens ipso iure feudum amittat, vel potius necessaria sit Iudicis sententia? R. quando deliquit alienando feudum, non nisi declaratione Iudicis opus est, quod nimirum iure suo privatus, & bona confiscata sint. At quando aliis de causis peccavit, tunc nisi criminis convictus, aut per Iudicem condemnatus sit, feudum retinet. *l. 2. feud. tit. 26. §. Vasallus. Gaill. l. 2. observ. 51. Fachinam. l. 7. c. 84. Clarus §. Feudum. q. 62.*

XI. Dominus feudi, quia reciprocè obligatus est Vasallo ad præstandam fidem, & vicem, si prævaricatus fuerit, & contra. Vasallum deliquerit, nullum amplius exigere obsequium potest; & Vasallo actionem instituere licet, ut ab omni iuramento, & obligatione liberetur. Quinetiam fieri potest, ut dominium proprietatis domino ablatum in Vasallum transferatur. Etenim *l. 2. feud. tit. 47. ita legimus. Quæsitum est, an sicut*

an sicut Vasallus feudum debet amittere, ita dominus proprietate privetur? Et quidam dicunt ex omni feloniam, quâ Vasallus feudo privatur, & dominus proprietate privetur: aliis non nisi ex magna feloniam, alii ex nulla. Sed prior sententia mihi placet, non habita distinctione, qualis Vasallus sit per Sacramentum, vel non.

Potro feloniam non tantum significat contumaciam Vasalli in dominum, & domini in Vasallum perfidiam, verum etiam quodlibet capitale facinus *tt. 26. l. 2. feud.* Gothi & Longobardi usurpabant pro nequitia, Schelmeren. See lere. Aliquod à Græco *Πήλωμα* derivant, quod fraudem, deceptionem, imposturam indicat. *Zafius de feudis privat. par. 10. Osterman. in Synopsi feudali. num 32.*

XII. Domino adversus Vasallum quatuor actiones competunt. Prima est rei vindicatio directa iure communi. Secunda est actio, quâ agit contra illum, ut debitum obsequium præstet. Tertia, vocatur conditio ex moribus. Nam quando feudum apertum est domino, & cunctatur Vasallus reddere coram Iudice agit dominus, ut declaret, feudum ob Vasalli culpam sibi delatum esse. Quarta est rei vindicatio contra emptorem, cui absque consensu suo Vasallus feudum vendidit. *l. 1. ff. de condict. triticaria.* Emptori verò bonæ fidei competit actio contra Venditorem de evictione. *l. 2. feud. tt. 5.* Contra malæ fidei emptor non habet actionem ex empto de evictione. *l. si feudum. C. de evictions.* Datur præterea actio successoribus in feudo. Filii enim, & agnati, quorum est, contra emptorem

feudi procedunt, ut rem feudalem restituat. *§. Titius. l. 2. tt. 26.*

Vasallo vicissim actio competit adversus dominum 1. quando contra promissionem factam non tradit feudi possessionem. *l. 2. tt. 7. ci. fin.* Ea actio petit possessionem rei, & omnem utilitatem, hoc est, quanti sua interest, non traditam continuam possessionem esse. Et hoc in novo feudo, in antiquo enim tantum renovatio petitur. 2. post possessionem habet actionem in rem utilem adversus quemlibet possessorem, ut deciditur in *tt. 8. l. 2. feudorum. V. Oldendorp in Peregymn. classe 7. V. Fend. num 4. lul. Clarum. q. 89.*

XIII. De Iudice causarum feudalium sequentia notatu digna sunt.

1. Cum de feudo duo Vasalli contendunt, competens Iudex est dominus feudi. *§. præterea l. 2. tt. 55.*

2. Causa de re pertinente ad feudum inter dominum, & Vasallum à paribus curiæ agnoscitur, si ita convenerint Vasallus & dominus. Si autem non convenerint, ius habet cogendi dominus, ut electus duobus vel tribus à se, pares Vasallus eligat, quorum iudicio stetur. *l. 2. feud. tt. 16. & 20.*

3. Lis inter Vasallum, & eum qui Vasallus non est, de re ad feudum pertinente ab Ordinario dirimenda est *Glo & Abb.*

4. Cum lite inter Vasallos orta dominus suspectus est, pares curiæ iudicabunt, de his verò, cum suspecti fuerint, loci Ordinarius. *l. 2. tt. 25.* si Vasalli investiti sine ab Imperatore, rege, aut principe, tunc ipsi iudicant. *tt. 38. eod.*

5. An dominus feudi inter clericum, & laicum Vasallos competens Iudex sit, meri-

tò dabitatur, nec desunt negantes propter exemptionem cleri, quæ iuris divini esse creditur. Communior tamen opinio est, iudicari à domino posse, nō præcisè, quia Constitutio Imperatoris Friderici id permittit, sed quia Pontificum consensus & approbatio accedit, ut pluribus explicat. *Az. c. 19. Zypaus l. 1. de iurisd. eccl. c. 30. Zerola. V. Feudum Layman in defens. iusta c. 4. p. 257.*

6. Controversia de possessorio inter Vasallos, aut Vasallum & dominum, non alium Iudicem, quàm ipsum dominum habet, ad quem iure communi causæ feudales pertinent. *Iul. Clarus q. 90.*

7. Quando feudi dominus vel pares curiæ recusant, vel non possunt iudicare causam de feudo, ad ordinarium loci devolvitur. *Abb. & Az. q. 7.*

8. Si dominus feudi clericus est, & renuit iudicari inter Vasallos laicos ad Ecclesiasticum iudicem venietur. *Idem*

9. Si clericus feudo privandus esset, iudicari, & puniri ab ecclesiastico Iudice debet. *Zypaus l. 1. de iurisd. eccl. c. 30. n. 5.*

10. Iudex, ad quem in causa feudali appellatur, est dominus superior, à quo res concessa est inferiori domino, quamvis hic clericus foret, & ille laicus. Tunc enim inferior iudex licet clericus sit, cognoscit causam feudalem, ut illius competens Iudex, ac proinde superiorem Iudicem habet, ad quem fieri possit appellatio. *V. Osterman. in Synopsi feudali n. 41. Mynsing. Cent. 6. obs. 19. Iul. Clar. q. 66.* Deniq; formam iudicii quod attinet, exceptis, quæ particularia in feudo sunt, ut numerus testium, & sim. non differt ab ea, quæ in aliis materiis iure communi observatur. *Bald. de feudis. §. Præterea. n. 1. Curt.*

par. 7. eod. Iul. Clar. q. 90. Azor c. 19. & 20. Filliut. Tract. 36. c. 10. num. 202. Vivian. in Ration. l. 2. p. 26. Alago in compend. p. 209. Barbos in c. Verum de for. comp. Harimanni Pract. observ. l. 2. observ. 21. & sequ. Melon. st. 6.

§. IV.

De Contractu Livellatico.

I. **T**Am emphyteusis, quàm feudum vulgò vocatur libellus, livellus, & Contractus libellaticus. Item quod in emphyteusin, aut feudum datur, ad libellum dari dicitur. Nomen quod attinet, à libella videtur sumptum, quæ inter alia significat minuti nummi Romani genus. *Cic. l. 4. in Verrem.* Ecquis Volcatio, si sua sponte venisset, unam libellam dedisset libellam pro asse ponit. *Idem ad Atticum l. 7.* Fecit palam te ex libella, me ex terentio, subaudi, hæredem. Hinc libellam seu minutum nummum Gothici scriptores libellum appellarunt, & contractum libellarium, seu libellaticum. quando res aliqua pro modica pensione in perpetuum locatur. *In l. 2. feudor. st. 39. §. 1. libellum facere dicitur, qui modica libella, id est, minuto denariorum aureorum numero seu pretio vendit rem, vel elocat. Az. 111. l. 10. c. 1. de emphyt. §. sed quares. Less. c. 24. Dub. 1. n. 6. Conanus l. 7. c. 12. n. 12.*

II. Contractus libellaticus propriè censetur, quando Emphyteuta, vel feudatarius rem illam seu feudum, quem pro emphyteusi, aut feudo accepit, simili contractu, tertio alicui tradit, faciens quasi Subemphyteusin, & subfeudum. *Negusantius de pign. par. 2. membro 2. n. 51. Less. loc. cit.* Aliqui tamen existimant, esse venditionem quandam, vel locationem perpetuam, quæ fit interveniente Scriptura, & ecciã